

dás és szeretet győzedelmének templomához; szí-
vünkhez ölelni azokat, kik e boldogabb jövődől-
gái, kikre nemcsak a szülők, de egy egész ember-
öltő reménykedve tekint: van ebben valami feleme-
lő, van ebben valami, a minék kifejezésére a leg-
ékebben beszélő szó erőltet. E boldogító öntudatot
megszerezni magának, e jelszó van fölírva arra a
zászlóra, mely alatt társulatunk tagjai sorakoztak s
az akadályoktól vissza nem dőbbenve, küzdöttek eddig
s küzdeni fognak ezután is, egész a diadalomig.

Mert lelkünkbe csendülnek a baldokló költő
szavai: „több világosságot!” Szükségét
érezzük annak, hogy sokszorozott buzgalommal föl-
kündje magát nemzetünk arra a magaslatra, melyre nyu-
got szerencsésebb népei már eljutottak; arra a ma-
gaslatra, hol a levegő tisztább, a lélek meszebb
lát és a szív melegebben dobog. Mély meggyőződés-
sem, hogy e fölemelkedésnek csak egyetlen egy ut-
ja van; teremteni jó iskolákat. Füg-
getlen, szabad, gazdag és hatalmas csak az a nem-
zet lehet, mely ez igazságot átérti, átérzi s a sze-
rint cselekszik. E tekintetben a legfelsőbb és
legtaulósabb példát mutatja föl előttünk Amerika,
hol egyletek, társulatok, községek, államok egy-
mással nemes versenyre keltek s évről évre mind
mind bámulatosabb erővel s fokozatosabb áldozat-
készséggel munkálnak a nevelés és oktatás tökéle-
sítésén. Az iskolák javára áldoztatni hozza a bőles
bölcséget, az erős erejét, az iparos kezemunkáját,
a gazdag millióit, a szegény filléreit. A legnagyobb
városokban, és a legkisebb községekben a legdisze-
sebb épületek: a templomok és iskolák.

E példát nekünk is követni kell, ha élni és
emelkedni akarunk. Az erdélyi részeken Kolozsvár
városának jutott osztályrészül az úttörés nemes
tiszte. S valóban, a közelmúlt évek eredményei e te-
kinetben Kolozsvár városa történetében ragyogó be-
tűkkel lesznek följegyezve.

Társulatunk dicsekvés nélkül elmondhatja, hogy
e ragyogáshoz a maga részéről is járult, ha nem
többször egy sugárral, mert minden új iskola, mely
létrejön, az örök világosságnak egy sugara, mely
áttöri a homályt; a tudatlanság éjjelében egy sző-
vétnek, mely fellobog. Am dicsekvések nincs helye
ott, hol kötelességteljesítésről van szó; már pedig
a közügynek szolgálni mindnyájunknak kötelessége.
Az ember élete annyit ér, a mennyit tudományával,
küzseivel, önfeláldozásával, vagyonával s általában
a részbe jutott talentumokkal, a köznek szolgált.
Egyéb minden csak álság, pusztá látszat, buborék,
mely szétpattan, midőn legszebben ragyog.

Társulatunk ennél fogva érdemet magának nem
követel. Megtette s megteszi azt, a mire nemesebb
sagallata ösztönöz, s a mit megtennie hazafias köte-
lessége.

Ha csak a j a t erejére kell vala támaszkod-
nia, nem is lett volna képes felmutatni azt az ered-
ményt, melyre most örömmel tekint. A siker érde-
mének országlánrsze a társulat körén kívül álló té-
nyezők. Városunk nemes szívű hölgyei, kik a
mult év elején felhívásunkra az első viszhangot ad-
ták; a magas kormány, mely segély kérésünket több
izben meghallgatta s ezerekre menő összegekkal tá-
mogattott; a helybeli sajtó, mely ügyünket a legme-
legebben felkarolta; s a mit legelőbb kell vala em-
lítenem, e nemes város áldozatkész közönsége, mely-
nek erkölcsi és anyagi pártfogása nélkül törekvésünk
már a kezdet kezdeténél hajótörést szenvedett volna:
me a gyorsan létre jött eredmény tényezői és én ked-
ve a kötelességemet teljesítem, midőn ezt, itt a nyil-
vánosság színe előtt, hálás köszönettel elismerem.

E támogatásra nagy szükségünk volt eddig s
tán még nagyobb lesz ezután. Az erők sokoldalu
közreműködése kívánatik meg arra, hogy nagy ered-
ményben jöjjenek létre, hogy ez intézet kül- és bel-
erőben megizmosaljon s virágozzék. Mert társulatunk
munkássága tágas tért öltet föl; részben kevéssé mi-
velt, részben eddigelő egészen paragon hevert, de a
termékenységi gazdag csirát magába rejtő mezőt akar
megművelni. Az irány, melyet meggyőződésének egész
erejével követ, azon térít, kinek halhatatlan nevét
ez intézet homlokzatán büszkén viseli; ama nagy és
nemes szellemé, mely képes vala a gyermekkedély
titkait ellesni s feltalálni amaz archimedesi pontot,
melyből a nevelés rendszerének régi világát sarkai-
ból kiemelte s mint egy második Kolumbus, a kis-
dedek számára egy új világot tárt föl. E szellemnek
termékei a gyermekkertek, melyek a kisdedekben szü-
nyadó sokféle képességek összhangzó fejlesztését cé-
lozzák, az önmunkásság ösztönét véve alapul. Egy
pillantás egy gyermekertbe, a kisdedek hajlamaihoz
alkalmazott foglalkozásokra, a boldogságtól sugárzó
kisded arcokra, arra a pezsgő életre, mely azokban
tanyázik s azonnal meggyőződhet bárki, hogy a
gyermekert a gyermekek éden-kertje. Bizony ha a vak
Milton sirjából fölkelne és szem-in a homály szétfoszolva
látna egy gyermekertet: nemaz el veszett paradí-
somnak keservét, hanem az ujra fölitaláltnak örö-
möt zengő lantján! Főutatani egy ilyen édenker-
tet, ez az első feladat, melyet társulatunk maga eli-
tett. A második: a hat éves korukat betöltött
nővendékeket ugyanezen szellemben tovább vezetni
végre létrehozni egy oly elemi iskolát, hat 6-i tan-
folyamát, minőt közoktatási törvényünkben Eötvös-
nek halhatatlan szelleme mintaképül mutatott föl
nemzetünk előtt. Társulatunk nem fog kimélni sem-
mi áldozatot, hogy e feladat megoldásának minden
lehető eszközt igénybe vegye. A példányoszerű be-

rendezés és felszerelés mellett, az egyes osztályok
szaporodásával kiváló gondot fordít a tanerők gyar-
apítására s e tekintetben örömmel jelenthetem, hogy
az elemi-iskola tanító személyzete már e tanév fo-
lyamán két kitűnő szakfőrával fog gyarapodni. Meg-
jegyzem azt is, hogy ez elemi iskola célja a leány-
nővendékeknek megadni az elemi oktatás oly mér-
tékét, hogy innen a tervbe vett s tán a közel jövő-
ben már létrejövő felső leánytanodába bizton át-
léphessenek. Mert a nők-málunk eddig csaknem tel-
jesen elhanyagolt magasabb kiképzése sürgősségé-
nek tizenkettődik órája elkövetkezett s társulatunk
nemes kötelességének tartja a mélyen érzett szük-
ségnek pótlásában — mint alapvető s e szebb jövő-
dőre előkészítő — közreműködni.

Társulatunk azonban még e feladat megoldá-
sánál sem állapodott meg. Nem csupán városunk
helyi szükségét tartja szem előtt. Áthatva azon
meggyőződéstől, hogy városunk magas küldetése az,
hogy mint eddig, úgy ezután is az erdélyi részek
értelmességének és műveltségének gyújtója legyen,
hogy innen sugározzék kiaz értelmek világa és a szí-
vek melege, megtermékenyítini a távol vidékek ko-
pár földét: intézetében oly nőket képez elméleti és
gyakorlati uton, kik a magyar kisdedeket országzer-
te vezessék be a természet szerű nevelés áldott vilá-
gába. Társulatunk e tekintetben oly szerencsés volt,
hogy az államtól gyámolítva, e képezdében a legki-
tűnőbb szakérők egész hosszú sorát nyerte meg s
vannak növendékei még a királyhágón túli részekből
is. E kezdeményezés ébresztő hatása már országzer-
te érezhető. Feles számú városokban, Kolozsvár pél-
dájára, gyermekkertek vannak létesülőben, melyek a
vezérő nőket képezdénkből fogják nyerni.

Ime t. közönség! társulatunk munkásságának tá-
gas mezeje. Jelszavunk: előre abban a mi jó és
igaz! Azonban be kell vallanunk, hogy minden lé-
pés, melyet előre teszünk, akadályokba ütközik. Am ez
minden kezdeményezésnek közös törvénye. A míg
egy-egy új eszme magát kívívja, nehéz küzdelmeket
kell átvágnia s gyakran a vérkeringés győtelmeit
átcsenvednie. De jönni kell, jönni fog idő, midőn az
erőtlen kezdeményezők már rég a sirban porlanak
s nyomdokukba nagyok és erősek lépnek s az erő-
tlen kezdetet teljességre vezérlik. E hit a csügge-
désből fölemel s erőtlenségeinknek erőt kölcsönöz,
mert lelkünkbe csöndíti a költő szavát: „küzd ve
küzdj és bizva bízzál!”

Addig pedig, míg e küzdelmeink véget nem
érnek, s nem leszünk mi is, mint az előttünk kü-
döttek „csöndes” emberek, önköztől t. hölgyeim és
uraim! Kolozsvár nemes városa! törekvéseinkben
gyámolítást és pártfogást kérünk, a közérdek nevé-
ben. Ez intézet a megszilárdulás nehéz éveit még
nem élte át. Miért tagadnók? Ifjú vállait még
nagy terhek nyomják, melyektől menekülnie kell,
hogy célja felé szabadon árnyalhasson. De biztat
minket a remény, melyet a közelmúlt évek történe-
te sokszor igazolt, hogy Kolozsvár városában nem
hamvadt még ki a szívekbeől az áldozatkész buzgó-
ság, mely szemünk láttára már annyi szépet és na-
gyon teremtett!

És végül ahoz fordulok, ki mindenben az első
és ntolsó, a kezdet és a vég, a kinek segédleme
nélkül a legjobb emberi akarat is erőtlén. Ez in-
tézetre, melynek élete életemhez forrott, az Örökké
valónak áldását kérem, hadd virágozzék ez — min-
dig megmegújuló erőben — ez idők végeig. Áldott
legyen e hajlék, mentve az idők viharától s az ele-
mek csapásától! Áldottak legyenek azok, kik e haj-
lékban, egymás nyomdokába lépve, vezérlik ennek
ifjú népét az igazság, világosság és szeretet ígér-
foldje felé. És áldott legyen e hajlék ifjú népe, a
szülők öröme, a nemzet reménye.

E főhással a most már teljesen kiépített
intézetet a belvárosi gyermekert társulat nevében,
minden rend, rang, vallás és nemzetiség különbség
nélkül a közhasználatnak ezennel átadom s ünnepe-
lyesen megnyitottnak nyilvánítom.

Ha Isten velünk, kicsoda ellenünk? ?

Ezután Földesi Sándor, városi tanácsos
a tanács nevében a következő beszédet tartá:

Tisztelt közönség!

Mint Kolozsvár sz. kir. városának küldötte,
annak nevében, örömmel jeleztem, hogy ezen Fröbel
gyermekert s azzal összekötött 6 osztályú elemi
népiskola és gyermek-kertésznő képezde néhány fá-
radhatlan és ügybuzgó férfi kezdeményezése folytán
Kolozsvár sz. kir. város közönségének is áldozatkész-
sége hozzájárulása mellett a mai naptól kezdve a
közművelődés előmozdítása végett, a nyilvános hasz-
nálatnak át fog adatni.

E tény szolgáljon ösztönül s buzdító példál
arra nézve, hogy Kolozsvár városa lelkes és minden
jóra, szépre s nemesre fogékony és törekvő lakossá-
ga, ezen közszükségletet pótló intézet felvirágzását
gyermekei, a jövődől nemzedék jólléte s boldogsága
előidézése tekintetéből minden tehetséggel gyámoli-
tani igyekezzen: hogy így ezen intézet működése-
szerűt hazánk és városunkra is mindenha áldás-
dús legyen! Viruljon és éljen sokáig ez intézet!

Végül Szabó Eudra, ez intézet igazgatója, vá-
zolta röviden a Fröbel-rendszert s a tanítás pro-
gramját, meghatott szavakkal kérvén föl az igaz-
gatóság és a szülők támogatását továbbra is.

Az énekar szép harmoniája után az épület
megszemlélésére oszlott a minden lépten-nyomon
kellemesen meglepett közönség — este pedig a tan-

személyzetet, a tisztviselői kart s az építés vezetőit
gyűjté az elnök barátságos lakomára, hol a pohár-
köszöntők özőne áradt meg. Az elnök az oktatás-
ügyi miniszterért és Kolozsvár városáért, a főpártfo-
gókért emelt poharat. Üdvözölve lőnek továbbá Szász
Domokos, a buzgó elnök, Gámán Zsigmond, a min-
dig otthon levő pénztárnok; Korbuly Bogdán, az in-
tézeti finans minisztere; a tanszemélyzet, az isme-
retnek aprópénzének legnemesebb osztogatói, a ké-
pezdei tanárok, az építészek, az intézeti orvos (Dr.
Nagy József) ügyvéd (Dr. Fischer Lajos) stb. stb.

Ma már más zaj, a vidor kicsinyek zsiabongása,
tölti be a tágas termeket! A siker, mely e kezde-
ményt oly kiváló mérvben követte idáig, maradjon
állandó kísérője e nemes intézetnek. Vivat, crescat,
floreat!

Törvényjavaslat

a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és
egyletek adójáról.

1. §. A magyar korona országai területén bel-
vagy külföldiek által ipari, kereskedelmi, pénzför-
galmi, szállítási s bármilyen más haszonhajtó cél-
ból nyereményre alakult vagy üzletben tartott s nyil-
vános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek
üzleti jövedelmek után a jelen törvényben megha-
tározott elvek és szabályok szerint adóznak.

2. Kivételnek:

a) a kincstári kezelés alatt álló magyar állam-
vasutak;
b) azon vállalatok jövedelme, a melyeknek adó-
mentességét külön törvény biztosítja az adómentes-
ség tartamára.

3. §. Adóköteles jövedelmül vétetik az adó-
évet megelőző esztendőnek összbevételeiből az a rész,
mely az igazgatási költségek levonása után fennma-
radt, és a tartalék tőke gyarapítására, vagy a rész-
vényeseknek vagy tagoknak kifizetendő osztalékokra,
felosztalékokra fordítottak, vagy más hasonló czi-
men kiosztatik, vagy a társulati vagyon gyarapítá-
sára fordítottak.

4. §. Az igazgatási és üzleti költségekhez
számíttatnak, illetőleg a nyert jövedelemből levo-
natnak:

a) a vállalat által kimutatott összbevételben
befoglalt azon jövedelem, mely föld- vagy ház-
adóval megrovott ingatlan vagyontól vagy tőkeka-
matadóval megrovott, avagy külön törvény által
adómentesnek nyilvánított államkötvényekből származik;
b) az elsőbbségi kötvények és jelzáloggal biz-
tosított tőkék kamatai;
c) azon költségek, melyek a leltár szerinti fel-
szerelési állapot karban tartására, társulati célok-
ra szolgáló lakberekre és irodai szerekre szüksége-
sek és e célra az üzlet év folytán valóban ki is
adattak;
d) üzleti kamatok, azaz azon kamatok, melye-
ket a vállalat rendkívüli esetekben az üzlet folytathat-
tása végett rövid időre szóló váltókra kölcsönvett
összegek után fizet;

e) a mérlegben behajthatlan követelések czi-
mén kimutatott összegek, ha a társulat közgyűlése
ezen követelések behajthatlanságát elismerte és azok-
nak végleges letörölését elrendelte;

f) a vállalat évi jövedelméből az alapszabályok
értelmében a tartalékakba helyezendő összegek
folyó kamatai, a mennyben a tartalékalap gyara-
pítására fordítottak;

g) a tisztviselők és szolgák fizetései;
h) a vállalat igazgatósági tagjainak, hivatal-
nokainak és művezetőinek fizetéseken járó osztá-
lékok.

Az igazgatási és üzleti költségekhez nem szá-
mittatnak, illetőleg a nyert jövedelemből le nem vo-
natnak:

a) az alapítási és szervezési költségek;
b) a vállalat után fizetett üzleti adó- és a köz-
ségi pótlék;
c) új befektetésekre és beszerzésekre fordított,
az üzlet kiterjesztésére, az üzleti tőke gyarapítására
szolgáló kiadások, nemkülönben a tartalékalapba
helyezendő összegek;
d) gépek, gyári eszközök és egyéb üzleti felsze-
relések elhasználása fejében „értéktörlesztés” czimén
felszámított összegek;
e) jótékony célokra tett adományok;
f) az adóköteles vállalatban fektetett tőkék ka-
matai;
g) az igazgatósági tagoknak a jelenléti jegyek-
ért járó összegek és osztalékok.

5. §. A 3-ik és 4-ik §-ban meghatározott
adóköteles jövedelem minden száz forintja után tíz
százalék fizetendő adóul, melynek 70%-ka állami
adóul, 30%-ka pedig földterhermentesítésjára járulékal
vétetik.

6. §. Adómentességben nem részesített és jel-
záloggal biztosított elsőbbségi kötvények kamatai
után, a kamatokat fizetendő részvénylárulat tartozik
az illető kamatfizetők rovására, 10. százalékat tőke-
kamatadóul fizetni.

Ezen tőkekamatadónak a részvényesekre vagy
tagokra eső osztalékból való megkerítését a hitelező
nem követeli.

7. §. Az adófizetési kötelezettsége vállalat üz-
letbe vételére következő hónap 1-vel kezdődik s azon

hó végéig szűnik meg, a melyben a vállalat üzlet-
működését megszüntette.

8. §. A társulatok igazgatói, vagy ha az igaz-
gatóság székhelye külföldön van, belföldi meghat-
mazottjai az üzlet megkezdéséről a község előjár-
ságát kötelesek értesíteni. Tartoznak továbbá a fő-
és főköntézetek székhelyének, továbbá az alapszabá-
lyoknak két példányban közlése s a befizetett rész-
vénytőke pontos kitétele mellett azon kir. adófelügye-
lői hivatalt értesíteni, melynek kezületében a társu-
lat igazgatóságának vagy főügynökségének székhelye
van, kijelölve mindazon főköntézeteket, melyek általán
az adó együttesen szándékoznak leróni.

Ezen kívül kötelesek a főköntézetek üzletveze-
tői a főköntézet megkezdéséről az illető község elő-
járását is értesíteni.

Az alapszabályok megváltoztatása, valamint új
részvények kibocsátása hasonló módon és helyütt ja-
lentendő be.

9. §. A társulatok adója mindig az adóévet
megelőző évi mérleg alapján vettetik ki.

Ha a társulat évközben alakulna mindaddig,
míg a társulat adója az adóévet megelőző évi mér-
leg alapján vettethetik ki, az adókövetés alapján a
vállalatba befektetett tőkék négysszázalékos kama-
ta a 6-ik §. rendeletének szem előtt tartása melletti
teendő.

10. §. A vállalat üzletadója rendszerint azon
községben vettetik ki, melyben a vállalat igazga-
tási székhelye van, külföldi társulatokra név-
pedig ott; a hol a belföldi főügynökségnek székhelye
van.

Azon vállalatok, melyek azon községben kívül
hol üzletük központi igazgatása van, más községek
ben, de a magyar állam területén belül tartanak
főköntézetet, főköntézetet, vagy raktárakat, a fővalla-
at székhelyén adóznak meg, ha a főköntézetek, főkö-
ntézetek és raktárak a fővállalattal oly szoros össze-
kötöttségben vannak, hogy azokat önálló üzletnek te-
kinteni nem lehet.

Ha azonban a kapocs, mely a fővállalat és főkö-
ntézet között létezik, csak arra szorítkozik, hogy min-
kettőjüknek közös igazgatásuk van, a fővállalat és
főköntézet külön-külön rovatnak meg adóval azon köz-
ségben, melyben vannak.

Ha a társulatoknál a vállalat székhelye nem
ugyanaz, mely az igazgatási, üzletadó 20%-ka s
igazgatóság székhelyén, a fennmaradó 80% pedig
mely az igazgatóság székhelyén nem lévő vállalatj-
vedelmére esik, a vállalat székhelyén iratik elő.
Ily esetben az üzletadót a vállalat igazgatóságának
székhelyén működő kivétő bizottság állapí-
ja meg.

Vasuti vállalatok egész adója az igazgatási
székhelyén rovatik ki.

A szabadalmazott osztrák államvasut társul-
at az első dunagőzhajózási társulat, valamint a műke-
désükben a n onárchia minikét állama területére kite-
jesztő vállalatok által a magyar államkincstár jav-
ra 1870. XVII és 1873. XIII. t. czikkek szerint fiz-
tendő adó az e törv. czikkekben meghatározott m-
don állapítottak meg, és szedetik be.

11. §. Az e törvény szerint kivetendő adó
illető adóköteles vállalatok és egyletek igazgat-
vagy ügyvezetői által az igazgatóság székhelyén te-
dő bevallás alapján állapítottak meg.

A jövedelembevalláshoz köteles a vállalat iga-
gatója vagy ügyvezetője, a részvények utáni oszt-
lékok, illőtőleg kamatok felosztására és kifizetésé-
vonatkozó közgyűlési határozatnak szabályszerűen l-
telesített kivonatát s a vállalat jövedelmi mérleg
csatolni. Ha a jövedelem mérlegben más községek-
ben lévő oly főköntézetek jövedelmei is, melyek
10-dik §. szerint külön adóztatandók meg, bennfo-
laltatnak, e körülmény a főköntézetre eső jövedele-
nek kitüntetése mellett a vallományi iven megjeg-
zendő.

Az adó kirovása a közadók kezeléséről sz-
törvény I. fejezetében foglalt határozmányok érte-
mében történik.

12. §. A jelen törvény hatálya a polgárosít-
határörvidéki részekre, tekintettel az 1873. XXVI
törvényezikre, az ezen törvényezik 5. §-ban fo-
lalt kivétel fenntartása mellett, egyelőre ki n-
terjed.

13. §. Jelen törvény végrehajtásával a pén-
ügyminiszter bízatik meg.

A nemzeti bank segélye a magyar hitelnek.

A pesti hazai takarékpénztár ma tartott
lasztmányi ülésében elfogadta az osztrák nem-
bank által a vidéki pénzüzetek számára nyujt-
dó visszleszámítási hitel ügyében szabott feltéte-
ket, melyek, mint említettük, megegyeznek az
első hazai takarékpénztár által ajánlott módozatok-
Mint az alább olvasható pontozatokból kiderül,
első hazai takarékpénztár valóban a közügy érde-
ben, minden nyereszkesedési szemponttól eltekin-
járt el, midőn ezen vállalat élére állva, annak si-
rét lehetővé tette. Nem mellőzhetjük ezuttal egy
szerszám különös méltánlaltal kiemelni az osz-
nemzeti bank loyális eljárását, melyet e kérdés m-
oldása körül tanusított.

A feltételek a következő levélben foglaltak
melyet a bank elnöke és a pesti első hazai takar-
pénztárhoz intézett:

„F. hó 10-kén kelt becses átiratukra, az osztr. nemzeti bank igazgatóságának ma tartott ülésében hozott határozat alapján, a következőket van szerencsém válaszolni:

Az osztr. nemzeti bank késznek nyilatkozik a magyar hitelszolgálat felosztása után, illetőleg a felosztás mérvéhez képest, a pesti első hazai takarékpénztár közvetítése és jóállása mellett, a magyarországi vidéki pénzügyintézetek tárczaváltóit a következő feltételek alatt leszámítolni:

1. Az osztr. nemzeti bank e célra a pesti hazai első takarékpénztár számára a bank budapesti fiókjánál négy milliónyi leszámítási hitelt nyit, melyet a takarékpénztár oly vidéki hitelintézetek tárczaváltóinak leszámítására fordít, melyek e célra a pesti első hazai takarékpénztárral külön megállapodásra léptek, és az üzlet kezdete előtt, illetőleg annak folyamában jogérvényesen kinyilatkoztatták, hogy az ezen átiratban foglalt feltételeknek is alávetik magukat.

2. Ezen visszleszámitolási hitel alapján a pesti első hazai takarékpénztár a bank budapesti fiókjának oly váltókat fog átadni, melyek a bank valamely magyarországi vagy ausztriai leszámítási pénztáránál fizetendők, vagy Budapesten fizetésre utalványozottnak, (telepítvény három hónapnál nem több időre szólva) s a pesti első hazai takarékpénztár és az illető vidéki pénzügyintézet czégén kívül még legalább egy harmadik váltójogilag kötelező aláírással vannak ellátva. Az első hazai takarékpénztár az általa visszleszámitolásra elfogadott váltókat a bank budapesti fiókjának rendszerint azonnal vagy legfeljebb a hét folyamában átadja.

3. Valamint a pesti első hazai takarékpénztár, ugy a bank budapesti fiókjá, mely ily benyújtott váltókat ép úgy bírál meg, mint akármely más váltót, jogosítva vannak ezen visszleszámitolási hitel alapján leszámításra felajánlott váltókat is minden indoklás nélkül visszautasítani.

4. A bank budapesti fiókjá ily váltók leszámításánál a leszámítolási üzlet számára megállapított mindenkor kamatlatlan fogja számítani. Ez időszereint 4 1/2 %-ot direct Budapestre vagy Bécsre intézvénnyezett, 5 %-ot Budapesten telepítvényezett és más bankfiókok székhelyére intézvénnyezett helyi váltóknál.) Az első hazai takarékpénztár ezen kamatlatlan felül a magyarországi vidéki pénzügyintézeteknek még 1 1/2 %-ot számíthat, melyben minden költségei bennfoglaltatnak.

5. Az első hazai takarékpénztár ezen üzlet kezdete előtt, illetőleg annak folyama alatt felfogja terjesztetni a bécsi bankigazgatósághoz azon magyarországi vidéki pénzügyintézeteket, melyekkel ezen visszleszámitolási hitel közvetítése czéljából szövetkezett, s megfogja jelölni azon hitel-maximumot, melyet ezen intézetek mindegyike részére engedélyez.

6. A pesti első hazai takarékpénztár továbbá ezen üzlet kezdete előtt, s annak folyama alatt a bécsi bankigazgatósággal minden egyes magyarországi vidéki pénzügyintézeteknek, melyekkel szövetkezett, elapszabályait, azon kívül ezek legutóbb közhírré tett mérlegeit, valamint az azok által jövőben közhírré teendő zárszámtádsokat közölni fogja. Oly vidéki pénzügyintézetek, melyek vagy nem tettek még közhírré zárszámadást, vagy általában nem tennének közzé, ezen visszleszámitolási hitel használatából kizártnak.

7. Minden magyarországi vidéki pénzügyintézet, mely ezen visszleszámitolási hitel igénybe veszi, kötelezi magát, hogy a bécsi bankigazgatóság irásbeli felszólítására azzal minden, akár üzleti jelentéseire, akár időleges viszonyaira nézve kíváncsiaknak látszó felvilágosítást bizalmasan közöl.

8. E visszleszámitolási hitel külön biztosítékaként a pesti első hazai takarékpénztár egy millió forintnyi árfolyam-értékű m. ált. földhitelintézetű zálogleveleket ad át a budapesti bankfióknak, melyek minden terheléstől mentek, a bemutatásra szólnak s szükség esetén szabadon elárúsítható. Az árfolyam a megelőző napi börze-jegyzések szerint számítatik.

E külön biztosíték a nemzeti bankra nézve közi-zálogot képez, melyre, valamint általában ezen egész üzletre vonatkozólag az osztr. nemzeti bank alapszabályai, különösen azok 73 ik szakasza, alkalmazandók.

9. A magyarországi vidéki hitelintézetek, melyek ezen visszleszámitolási hitelben részt vesznek, és az első hazai takarékpénztárnak az általuk visszleszámitolás végett benyújtott váltókon vállalt kötelezettségen kívül, a nekik engedélyezett hitel mennyiségének megfelelő külön biztosítékot tesznek le és pedig vagy a) az egész választmányi egyetemleges jóállása, vagy azon tagjainak jóállása által, kik a pesti első hazai takarékpénztár és az illető vidéki hitelintézet által közösen ezen egyetemleges jóállás czéljából kijelöltetnek; vagy b) értékpapírok letétele, vagy c) jelzálog fedezet által. A pesti első hazai takarékpénztár ezen, minden egyes pénzügyintézet által nyújtott külön biztosítékot a bécsi bankigazgatóságnak esetről-esetre tudtára fogja adni.

10. Az osztr. nemzeti bank a pesti első hazai takarékpénztár részére ezen, a fentebbi feltételek alatt nyitott külön hitelt jegyelőre, további intézkedésig fentartja. E hitel felmondása esetében az osztrák nemzeti bank az első hazai takarékpénztárnak illetőleg a résztvevő pénzügyintézeteknek az üzlet lebonyolítását lehetőleg könnyíteni fogja.

Ezen visszleszámitolási hitel azonnal felhasználható, mihelyt: a) a pesti első hazai takarékpénztár a bécsi bankigazgatóságot a fentebbi pontok ismertetése mellett tudósítja, hogy azokat elfogadja; b) mihelyt e bankigazgatóságnak tudtára adja, hogy az ezen pontozatokban foglalt feltételek az illető magyarországi vidéki pénzügyintézetek által jogérvényesen elfogadottak, illetőleg teljesítették; végre c) mihelyt a bankigazgatóság az 5. és 6-ik pontokban és a 9-ik pont végén megjelölt előterjesztések birtokába jutott s a 8-ik pontban megállapított biztosíték letételéről értesítettet.

Ezen visszleszámitolási hitel igénybevétele első sorban a magyar hitelszolgálat-egyletnél ez idő szerint rendelkezésre álló 1.200.000 frttal kezdődik. Azon mértékben, melyben a magyar hitelszolgálat-egyletnél ez idő szerint még felhasznált összegek lebonyolítottak, az osztrák nemzeti bank igazgatósága a pesti első hazai takarékpénztárnak a visszleszámitolási hitelt további kiegészítése czéljából, a további összegeket 4 millió forint összegig rendelkezésre fogja bocsátani.

Piptitz, m. p.

Második kimutatás

az unitárius főtanácsadónak létesítendő „Apolló-kör” czímű zeneegylet alapítókéje gyarapítására befojt kegyes adakozásokról: A Kászonyi Lajos és Barabás Béla ivén adakoztak: Kibédi Biasini Domokos 5 frt s ezt minden évben megadni ígérte. Hutflesz Károly 1 frt, K. Papp Miklós 1 frt, Dr. Jóó István 1 frt, öz. Marosi Gergelyné 1 frt, ifj. Medgyesi János 1 frt, Velics [Lajos mérnök 1 frt, Kriza Jánosné 2 frt, Kovácsi Antal 1 frt, Derzsl József 1 frt, Heim Vismos 1 frt, Valaki 10 kr, Kánya Rndolf 1 frt. A Kászonyi Lajos és Vajda Emil ivén adakoztak: Rignát József 1 frt, Wolff János 1 frt s ezt minden évben megadni ígérte. Slaibl Jenő 50 kr, Dr. Ovári Kelemen 1 frt, Gál István 1 frt, Bogdán István 1 frt, Végh Sámuel 2 frt. A Kászonyi Lajos ivén adakoztak: Öz. Székely Sándorné 1 frt, Lévi Sámuel 2 frt, Gyula László 3 frt, Zsomori János 3 frt, Pataki István 1 frt, Sinczy Ferenc 1 frt, Kerekes József 30 kr, Reschner Dániel 1 frt, Magyar Mihály 3 frt, ifj. Tauffer Ferenc 1 frt, Hatchek Antal 1 frt, Valaki 50 kr, Csiki Imre 1 frt, Kovács Péter 1 frt, Liechtenegger Ignác 1 frt, Sallai István 50 kr, Fried Adolf 50 kr, id. Lászlóczi Sámuel 1 frt, Beczky Arthur 50 kr, Marsalkó Józsefné 2 frt, ifj. Tauffer József 1 frt, Böckel Károly 1 frt, Fraukis Molnár 1 frt, Klósz Mihály 1 frt, N. N. 50 kr, Kászonyi Géza 2 frt, Honigberger Frigyes 20 kr, Petrovics György 2 frt, Hutflesz György 1 frt, Nékám Sándor 1 frt, Valaki 20 kr, Farkas György 2 frt, Bodolai József 1 frt.

A második kimutatás összege 63 frt 80 kr.

Fogadják a nemes szívű adakozók szives adományaiért az unitárius főtanácsadó ifjúsága hálás köszönetét.

Kolozsvárt, oct. 24 1874.

Barabás Lajos, Deutsch Arthur, elnök. jegyző.

A „KELET” magán-távirata.

Feladatott Budapesten octob. 26. 10 ó. 10 p. d. e.

Érkezett, octob. 25. 12 ó. 22 p. d. e.

A deákpárt tegnapi értekezletén elhatározottat, hogy az eddigi alelnököket, jegyzőket, háznagyot újra megválasztja. Hosszabb eszmecsere után a kormány indítványára elhatározottat, hogy három pénzügyi bizottság választassék, egy költségvetés, egy adójavaslatok, egy pedig a zárszámadások átvizsgálására. Elnökségi választások ma tartatnak meg.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, oktob. 26. 1874.

— Ő felsége vallás s közoktatási m. ministere előterjesztése folytán Szilágyi Dezsőnek, a politikai tudományok rendes tanárának a budapesti tudományegyetemnél, a ministeri tanácsosi címet és rangot adományozta, s feljogosította, hogy ezen tudományegyetemen a büntető jogból is előadásokat tartasson.

— Ő felsége igazságügyi magyar ministere előterjesztésére albirákka a gyulafehérvári járásbíró-sághoz Csécs András másárhelyi kir. táblai fogalmazót, a vajdahunyadi járásbíró-sághoz Dósa Károly másárhelyi kir. táblai fogalmazót, az ujejházi járásbíró-sághoz Stokker József másárhelyi kir. táblai fogalmazót nevezte ki.

— A kir. igazságügyminiszter a n.-bányai kir. törvényszékhez irodatisztá Emberi István kolozsvári kir. törvényszéki írnokot nevezte ki.

— Kovács Gyula, házhozunk derék tagja, november első felében háromszor vendégzerepel a budapesti színpadon: „Essex-ben, „A lowdi árva, „Rochester grófjában” és „Machbeth”-ben.

— A helybéli „Hilaria dalegyelet” vasárnap — folyó hó 25-én — szüreti ünnepélyvel összehívott dalestélyt rendezett a városi vigadó termében. A kedvelt énekegyelet estélyének a szüreti ünnepély új vonzerőt kölcsönözött s így a csinos díszítésű terem szép számú közönséggel telt meg. A gázsilárok lobogó lángjaitól világított terem mezejét köröskörül szőlőálgalyak koszorúzták s a levelek közt mindeütt ért aranygerezdek kandikáltak a nézőre. Pontban fél 8 órakor az ünnepély polgármestere a festői öltözött szőlőálgalyok kíséretében, kürttel adott jel után, bevonulván a teremben, kihirdetvé a közönséget szigorúan kötelező szabályrendeletet, miszerint a lopásn tetten ért 10 krt tartozik fizetni a pástornak és e bíróság ellen fellebbezésnek nincs helye. Ez érdekes intermezzo után megkezdődött a szőlőszedés. A fiatal pástornok Argus szemekkel őrködtek a szőlőfűrtök felett s a síp hangja mindenütt meghusitá a szőlőre vágók esel-fogásait. E közben pedig a dalárok énekeltek néhány szép dalt. A karzatn pedig Salamon zenekara működött s tüzteli, lelkes nótával táncra gyújtva az ifjúságot, mely csak éjféltűn ért véget.

— Az egyetemi polgárság szombatn este ismerkedési estélyt tartott a helybéli Redoute-teremben. Mintegy 150 egyetemi hallgató jelent meg s vidám zene mellett 11 óráig a legvidámabb hangulatban folyt a barátságos ismerkedés. E közben magától érthetőleg talpraesett pohárköszöntőkben sem volt hiány. Herman Antal lakoma-elnök a házra s első fiára a királyra emelt poharat, Isekszt N. a jelenlegi kormányra; mindkét felköszöntés lelkes éljenekkel fogadtattak. Ezt a toasztok egész özöne követte, Jancsó Benedek a szabadságra írtitett poharat, az ifjúság egyik népszerű tagja Benedek Albert, ki mint utólagosan értesülünk, visszalépése miatt kapott oly kevés szavazatot az „egyetemi kör” elnökségére, az „egyetemi kör”-re mondott talpraesett köszöntőt. Hermann Antal Békésy Károlyra, a kör volt elnökére; a bölcsészeti kar egyik tagja Hermann Antalra emelt poharat. A kedélyes, szép rendben lefolyt estély 11 óra után ért véget.

— Az egyetemi joghallgatók szombatn este 6 órakor ejtették meg választásukat a jogászsegélyegylet elnökségére. A nagy élénkséggel lefolyt gyűlésen Mihály Ferencz választott elnöké s így a román joghallgatók s az egyetem viszonyaival ismeretlen új egyetemi polgárok jelöltje: ifj. Biásini Domokos elbukott.

— Lővődénken a tegnapi tisztá, szép őszi napon meglehetősen élénkséggel uralkodott s a sétatny puszta csönjje egész nap fegyverpogástól viszhangzott. A kora alkonyi órákban bekövetkezett dijkiosztás a következő eredménynyel ment végbe. A szerencsés dijakat Woith Gergely, Molnár Sándor és Kovács Károly nyerték. A legtöbb kördíjat pedig Haller Béla tenkeresztiszt nyerte.

— Folly Mihály, helybéli köztisztvisletben álló kereskedő azon sulyos családi gyász érte, hogy Sándor fia, e hó 23-án, élete 22-ik évében elhunyt. A korán elköltözött ifju temetése általános részvét mellett tegnap ment végbe. Nyugodjék csöndesen!

— Az egyetemi gyógyszerészettan hallgatók mult pénteken a Biásini szállodában tartották meg ismerkedési estélyöket. A gyógyszerész ifjak — szám szerint 30-an — barnazségeink kedvderítő nótái mellett éjfélen túl mulattak, mersze a pohárköszöntések sem hiányozván. Ugyancsak egyetemünk gyógyszerész hallgatói közelebb választásk meg a segélyegyleti elnököt. Az ifjúság nagy többsége Esztergomi Gábor körül csoportosul s így megválasztása biztosnak tekinthető.

— A kolozsvári tűzoltóegylet tegnap délután tartotta meg évi rendes közgyűlését. Minorich Károly főparancsnok megnyitván a közgyűlést, Polcz Rudolf segédtsízt felolvasta a parancsnokság jelentését, mely tudomásul vétetett s melynek folytatán Kolozsvár város bizottsághoz köszönet írat intéztetni határozottat. A parancsnokság jelentéséből kiemeljük a következőket: A bevétel tett 2930 ft 51 krt, a kiadás 2606 frt 6 krt, pénztámaradék tehát 324 frt 45 kr. A parancsnokság tartott 63 ülést és elintéztett 322 tárgyat. Minden hónapban a téli hideg időt kivéve tartott egy részletes s egy összegyakorlatot és évente 3 menet gyakorlatot; teljesítette a színházi és éjjeli őrszolgálatot; 16 tűzvésznel és 3 kéménygyútlásnál működött. Az őrtorony, valamint az őrtanya felépítettet, a táviró megrendeltetett. A tagokat Stierling János tanította be. Az egyelet lo-bogója ünnepélyesen felavatottat. N.-Szeben, N.-Euyed, Tordavárosokban s M.-Ludas községében alakult tűzoltóegyletek ünnepélyeinél magát küldöttei által képviseltette a jövedelmek szaporítására két táncosbált rendezett. A kolozsvári nemzeti színház az egyelet javára két előadást engedett át. Egyeleti szolgát fogadott, melyet ölelemmel br. Bánffy Kálmán osztályparancsnok látott el díjtalanul. A város több kiadási tételekre a szükséges összegeket utalványozta. Az egyelet működő tagjainak száma 207. Ezekből mászó 29; rendfentartó 123; dohos 2, kúr-tós 2; Foglalkozás szerint: tisztviselő 32, kereskedő 28, ügyvéd 20, tanár 5, hírlapszerkesztő 2, orvos-tudor 2, cipész 21, vendégloás 4, lelkész 3, tanító 6, kőműves, mészáros 8, Sziijgyártó, asztalos, orvos, ügyvédsegéd 4, magányzó 5, lakatos, színművész 3, stb. Az egyeletbe belépett 39 új tag, kilépett 29, kilö-röltetett 7, meghalt 4. A victoriánál az egyeleti tagok közül 100 frtig halálesetre biztosítva van 77. A hatóság részéről az egyelet a legnagyobb pártolás-ban részesült. E jelentés felolvasása után tisztelet-beli egyeleti tagoknak megválasztattak: Simon Elek polgármester, Wernlein Ernő távirai igazgató s Popini Nándor. A rendes tisztviselők választásának eredménye a következő: Főparancsnok: Minorich Károly, osztályparancsnok: br. Bánffy Kálmán, Orvosok: Bartha János, Jakab István, mérnök: Tompa János, pénztárnok: Polcz Rudolf, Segédtsízték: Móricz István, Nyárádi Lajos, Múszter Ede. Rendfentartó vezetők: Páll Sándor, K. Papp Miklós, Szász Gyula, Benigni Samu, Kovári Mihály, más vezetők: Vaszi Zsigmond, Böckel Zsigmond, Incze József, Szivattyús-vezetők: Barabás Ferencz, Régeni György, Zatlner József. A második osztályparancsnoki állomás betöltetlen maradt, mivel általános többséget egyik jelölt sem kapott.

— Színészeink ellen csakugyan nem lehet panasz, hogy új darabok szorgalmas betanulása és bemutatása által az igyekeznének a játékrénd érdekessé tételére. Szombaton ismét egy új darab lón bemutatva, „Didier,” a késő szerelem Breton Pá-tertől, a fáradhatatlan buzgalma E. Kovács Gyula igen sikerült fordításában. A darab maga, mely a 48 éves Didier, tudós, késő szerelmének tragédiáját, megzavarodását és szeretetteljes kigyógyíttatását tárgyalja, mint lapuk egyik multiheti tárczája is monda, inkább hatásos, mint valódi drámai volta által érdemel figyelmet, de érdek-feszítő folyása s a szerelmes Didier (E. Kovács Gy.) és a naiv kis Lucy (Eibenschütz Mari) bálás szerepei által mindvégig izgatottságban bírja a nézőt tartani, habár mi nem tudjuk is szavazatunkat a hatás ama modern eszközeire adni, melyek az aesthetika helyett a pathologia és psychiatria tárházából vannak kölcsön véve. Am azért nem tagadhatjuk meg előismerésünket a két főalak művészi játékalól s különösen is ki kell emelnünk Kovács művészi alakítását, a valóban mesteri átmenetet, melylyel megbomlott elméje ismét rendes medrébe küzdí magát. Eibenschütz k. a. fiúom, természetes naivsága szintén dicsőrelet érdemel s a közönség nem indokolatlanul tapsolta ki, Kovács Gyulával egyetemben, többszörösen, de figyelmeztetnünk kell a kisasszonyt, hogy a szenvedélyes szerelmes, kedvese (Szacsai) elcsúszásakor, nem maradhat oly közönyös, mint ő. Kezeivel is szeretnők, ha valamivel kecsesebben tudna a kisasszony bánni, mert az az örökös tenyer-mutogatás, egyszerre mindkét kifordított kezével való gestus kellemetlen benyomást tesz a nézőre. Mátrai öreg orvosa jól megállta helyét, de Szacsai különben elmosódott Henry-je készültséget áruolt el. Közönség feltűnőleg csekély számban, pedig kár volt.

— A „Reform”-ról eddig az volt hiedelmünk, hogy ha néha sajátos állásponttal is, de mindig az erős meggyőződés hangján vitatta a felfogása szerinti igazságot. Most azonban sajnosan tapasztaljuk, hogy a „Reformot” is csak emberek szerkesztvén, ott is megeshetik az igazság-alanság elkövetése. Szombati számában a berlini sajtó-íródról szólván ugyanis, így folytatja: „Egy magyar sajtó-osztály is van Budán (jobbhan mondva: Budán is van egy magyar sajtó-osztály) de ennek létéről csak a „Győri Közlöny” és a „Kelet” tud valamit.” Midőn ez alap-talan és valótlan állítást a leghatározottabban visszautasítunk, épen ellenkezőleg azon panaszunknak kell kifejezést adnunk, hogy a kormány, ugy lát-szik, csak a fővárosi lapok kormányának tekinti magát s nem hogy bizalmas közlemények kerülne-nek a vidéki lapokba, de még a nyilvánosságra szánt előterjesztvényeket is csak a fővárosi lapoknak küldik meg. Lapunkat p. o. egy kereskedelmi min-isterium részesíti némi figyelemben, kimutatásai, értesítései megküldésével, de a többi soha. Pedig talán a vidék is megkívánnátná, hogy kormánya — a vidéki lapok útján — őt is máltsa valamire, de ugy látszik a kormány ezt ép oly feleslegesnek tartja, mint a mily kevésbé rösteli a „Reform” valót-lan hírek terjesztése által másokon igaztalanságot követni el.

— A gör. keleti érsek- és metropolita-vá-lasztás holnap kezdődik meg N.-Szebenben, Popasu János káranébsi püspök már szombaton megérke-zett emlitett városba. A román ifjúság a választás megtörténte után táncvígalmat rendez.

— Medgyesi mészáros Oberth házába, mig ő N.-Szebenben, családja pedig a szüreten volt, e hó 20 án d. n. 2—4 óra közt betörték, s 105 drb. ezüst tizkrajczározt, 50 frt bankjegyet, 3 drb aranyt, s több arany- és ezüst nemitt elvittek. Oberth ur szerencsésére a tolvajok a szekrénynek, honnan a pénzt elvittek, egyik elrejtett fiókját nem vették észre, mely fiókban 10,000 frt bankjegy és 300 frt ezüstpénz volt. Jó volna, ha az arra hivatott egyé-eknek sikerülne ez ártalmas egyéneket elfogni, is őket ártalmatlanná tenni.

— Mihajlovics József zággrábi érsek, a „Religio” szerint a zággrábi egyetern alapjához 30,000 frt készpénzzel járult.

— Egy képzett egyetemi hallgató kész gym-nasiumi tantárgyakból s a német nyelvből oktatást adni. Bővebb felvilágosítást szerkesztőségünk ad.

— Egyetemi hallgató Szász Károly, saját nevére kiállított Indexét elvesztette s kéri a becsületes megtalálót, hogy azt az egyetem pedellusához vinni sziveskedjék.

Távirati tudósítás a bécsi tőzsdéről

Oct. 24-én 5% Metalliques 69.80 frt. Kama —. — 5% Nemzeti kölcsön 73.10 frt 1860 Kölcsön 108.—. Bankrésztvény 980 — Hitelintézet részvények 237. — London 110.15 ft. Cs. kir. arany 525 Napoleondor 887 1/2.

Urbéri kötvények: Magyarország 76.50. Temesi 76.50 Erdélyi 73.50 Horvátországi 79—

Nyilttér.

PERL fogorvos

Lakik b.-középtetca 5. sz. a. a kiségitő pénztráz tőzsomszédságában az első emeleten.

Átutazók egy fogat egy óra alatt, egy egész fogsort egy nap alatt nyerhetnek.

Fogfájása gyorsan és örökre eltávolíttatik.

